

Tarım ve hayvancılık desteklemelerine 2010 bütçesinden 5 milyar 605 milyon TL kaynak ayrıldı... Alan bazlı desteklerin, tarımsal destekler içerisindeki payında ciddi bir artış olduğu gözlemlenen destekler bir önceki yıla göre Doğrudan Gelir Desteği (DGD) ödemelerinin kaldırıldığı 2009 yılıyla kıyaslandığında söz konusu ödemelerin toplam desteklerin yüzde 39'una ulaştığı görülüyor. Bu yıl ilk kez destekleme kapsamına alınan fındık için yaklaşık 750 milyon TL kaynak ayrıldı.

Mazot ve gübre ödemeleri, alan bazlı ödemeler içerisinde 2005 yılında yaklaşık yüzde 30 oranında bir paya sahipken, aynı oranın 2009 yılında yüzde 87, 2010 yılında ise yüzde 58 olması bekleniyor.

Ürün bazlı olarak uygulanan ve "prim desteği" olarak adlandırılan, fark ödemesi desteklemeleri, arz açığı olan yağlı tohumlar, çay ve hububatta uygulanıyor. Bakliyat da destekleme ödemeleri de 2008 yılından bu yana kapsama alındı. Fark ödemesi desteklemelerinin, 2009 yılındaki payının yüzde 40'tan gelecek yıl için yüzde 32'ye ulaşacağı tahmin ediliyor.

Geçen yıl süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali alanlarda dekara 2.70 TL kimyevi gübre desteği alan çiftçilere, 2009 için 3 TL ödeme yapılacak. Hububat, yem bitkileri, baklagiller, yumru bitkiler, sebze ve meyve üretim alanlarında kimyevi gübre desteği 3 lira 825 kuruştan 4 lira 25 kuruşa çıkarıldı. Yağlı tohum ve endüstri bitkilerini eken çiftçilere ise geçen yıl dekar başına 5.40 TL olan gübre desteği 5.5 TL'ye çıkarıldı.

2008 üretim yılında süs bitkileri, özel çayır, mera ve orman emvali alanlarda dekara 1.8 TL olan mazot desteği 2 TL'ye çıkarıldı. Hububat, yem bitkileri, baklagiller, yumru bitkiler, sebze ve meyve üreten çiftçilere yapılan mazot desteği ise aynı dönem için 2 lira 925 kuruştan 3 lira 25 kuruşa çıkarılıyor. Yağlı tohum ve endüstri bitkiler için dekar başına 5.4 TL olan mazot desteği ise 2009 ürünü için 5.5 lira olarak uygulanacak. Kimyevi gübre ve mazot desteği 2009 yılı çiftçi kayıt sistemi esas alınarak 2010'da ödenecek. Ayrıca, kimyevi gübre ve mazot desteği almak için çiftçilerin toprak analizi yaptırmaları şartı var. Toprak analizi yaptırmayan çiftçiler mazot ve gübre desteği alamıyor.

Çiftçi toprak analizi yaptırırken de dekar başına 2.5 lira destek alacak. Geçen yıl toprak analizi desteği 2 lira 25 kuruştur.

Tütüne alternatif ürün desteği

Alan bazlı destekler kapsamında tütüne alternatif ürün yetiştiren çiftçilere 2009 üretim yılı için dekara 120 lira destek verilecek. Geçen yıl bu destek dekara 108 liraydı. Tütün üretiminden vazgeçerek alternatif ürün yetiştiren üreticilere yapılan bu destek, Adıyaman, Batman, Bitlis, Burdur, Diyarbakır, Hatay, Mardin, Muş ve Trabzon illerindeki üreticileri kapsıyor.

Seracılara büyük destek

Organik tarım yapan üreticilere dekar başına 18 lira olan alan bazlı destek miktarı 2009 ürün yılı için 20 lira olarak uygulanacak. Yeni uygulamaya göre iyi tarım uygulamaları ile meyve ve sebze üretimi yapanlar dekara 15 lira destek alacaklar. Bu bölümde seracılara büyük destek veriliyor. Örtüaltında (seracılık) iyi tarım uygulaması ile üretim yapanlara dekar başına 75 lira destek sağlanıyor.

Fındıkta ilk uygulama

Bu yıl fındıkta ilk kez alan bazlı destek uygulanacak. Alan bazlı destekleme miktarları, fındık stratejisi açıklandığında belirtildiği gibi fındık üreticilerine dekara 150 lira ödeme yapılmasını öngörüyor. Ruhsatlı alanlarda fındık üretenler dekar başına 150 lira destek alacak. Ayrıca, fındık stratejisi kapsamında fındığını söken çiftçiye dekar başına 150 lira, fındık yerine üreteceği alternatif ürün içinde 150 lira olmak üzere toplam 300 lira destek ödemesi yapılacak.

En fazla prim artışı pamukta

Fark ödemesi (prim desteği) başlığı altında 16 ürüne ödenecek destek miktarları da belli oldu. En yüksek prim artışı küllü pamukta. Fark ödemesi kapsamında yer alan küllü pamuk destekleme primi 2009'da ilk kez pamuk ekimi yapılmadan önce açıklamıştı. Destekleme primlerinde en yüksek artış küllü pamuk, zeytinyağı ve hububat ürünlerinde oldu. Küllü pamukta sertifikalı tohum kullanan üreticiler kilogram başına 42 kuruş destekleme primi alacak. Geçen yıl bu destek 32.4 kuruştur. Geçen yıl 27 kuruş destekleme primi alan sertifikasız tohum kullanarak küllü pamuk üreten çiftçiler bu yıl kilograma 35 kuruş destekleme primi alacak.

Bakanlar Kurulu'nun onayından sonra yürürlüğe girecek karara göre, geçen yıl 18.9 kuruş olan yağlık ayçiçeği destekleme primi 21 kuruşa yükseltiliyor. Geçen yıl 20.7 kuruş olan soya fasulyesinin primi 2009 ürünü için 23 yeni kuruşa, sertifikalı soya fasulyesi primi 24.75 kuruştan 27,5 yeni kuruşa çıkarıldı. Kanola eken çiftçiler ise bu yıl kilograma 23 kuruş destekleme primi alacak. 2008'de bu

destek 20.7 kuruştı. Aspir üreticilerine ödenen prim 23 kuruştan 25 kuruşa çıkarılırken, zeytinyağı destekleme primi de 21 kuruştan 25 kuruşa çıkarıldı.

Bakliyat, Hububat ve Çeltik

Geçen yıl ilk kez destekleme kapsamına alınan bakliyat ürünlerinden kuru fasulye, nohut ve mercimekte prim sadece 1 kuruş artırıldı. Geçen yıl ilk kez kilograma başına 9 kuruş destekleme primi alan kuru fasulye, mercimek ve nohut üreticileri 2009'da 10 kuruş destek alacak. Çeltik primi de 9 kuruştan 10 kuruşa çıkarıldı.

Hububatta ise geçen yıl 4.5 kuruş olan buğday destekleme primi 2009'da 5 kuruşa, arpa, çavdar ve yulafta 3.6 kuruş olan destekleme primi 4 kuruşa çıkarıldı. Çay destekleme primi de ton başına 101.7 liradan 115 liraya çıkarıldı.

Diğer destekler

Telafi edici ödemeler kapsamında patates siğili için patates üreticilerine dekar başına 110 liralık ödemede bir değişiklik olmadı. Geçen yıl olduğu gibi 2009'da da dekar başına 110 lira telafi edici ödeme yapılacak.

Çevre Amaçlı Tarım Arazilerinin Korunması Programı (ÇATAK) kapsamında verilen desteklerde ise 1. kategori için dekara 54 lira olan destek 60 liraya, 121 lira 50 kuruş olan 2. kategorideki destek miktarı ise 135 liraya çıkarılıyor.

Tarım desteklerinin önemli bir kalemini de sertifikalı tohum üretimi, tohum kullanımı ile sertifikalı fidan kullanımı destekleri oluşturuyor. Sertifikalı tohum ve sertifikalı fidan kullanımında dekar başına, sertifikalı tohum üretiminde ise kilogram başına yapılan destekler tohumda ağırlıklı olarak hububat, bakliyat ve yağlı tohum ürünlerini, fidan desteğinde ise meyvecilik ve zeytin fidanını kapsıyor.

Özellikle narenciye bahçelerinin yenilenmesi ve hızla artan zeytin dikiminin desteklenmesi bakımından fidan kullanım desteği büyük önem taşıyor.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın sorumluluğunda Avrupa Birliği, uyum süreci kapsamında Türkiye'de Çiftlik Muhasebe Veri Ağı sisteminin kurulmasına yönelik çalışmalar 2007 yılından bu yana sürdürülüyor. Sisteme çiftçilerin katılımını teşvik etmek amacıyla dokuz pilot ilde (Adana, Konya, İzmir, Tekirdağ, Bursa, Giresun, Erzurum, Şanlıurfa, Nevşehir) 2008 ve 2009 yıllarında uygulanan anketlere katılan çiftçilere katılım desteği ödemesi yapılıyor. İşletme başına 2008 yılı için 150 TL, 2009 yılı için 300 TL ödeme yapılması öngörülüyor.

Hayvancılık destekleri

Geçen yıl olduğu gibi 2009'da da hayvancılığa yapılacak toplam destek 1 milyar liranın üzerinde olacak. Hayvancılık desteklerinin toplamı, toplam tarımsal destek bütçesinin yüzde 22'sini oluşturuyor. 5 yıl önce yüzde 7'lerde olan hayvancılık desteği 5 yılda böylece 3'e katlanmış oldu. Diğer tarımsal desteklerde olduğu gibi hayvancılık desteklerinin ödemesi de 2010 yılı bütçesinden yapılacak. Geçen yıl ilk kez uygulamaya konulan hayvan başına destek sistemi 2009'da devam ediyor. Bu kapsamda anaç sığır için hayvan başına ödeme geçen yıl olduğu gibi 225 lira olacak. Hastalıktan arı işletmelerde ise hayvan başına 300 lira ödeme yapılacak. Manda başına destek ise 225 liradan 250 liraya çıkarılıyor. Geçen yıl 9 lira olan koyun ve keçi başına destek miktarı bu yıl 10 lira olacak. Ayrıca ilk kez küçükbaş hayvan sütü de destekleme kapsamına alındı. Koyun ve keçi sütüne kilogram başına 10 kuruş prim desteği ödenecek.

Öte yandan hayvancılık destekleri içerisinde en önemli kalemi oluşturan hayvan başı ödemede ciddi bir artış olmadığı ifade ediliyor.. 2008'de olduğu gibi 2009'da da anaç sığır için hayvan başına yılda bir kez 225 lira ödeme yapılması öngörülüyor. Soykütüğüne kayıtlı sığırlar için geçen yıl 45 lira olan ilave ödeme, 2009'da 5 liralık artış ile 50 liraya çıkarılıyor. Bu yıl hastalıktan arı işletmelerde ki anaç sığırlar için hayvan başına 300 lira destek verilecek. Anaç manda için 2008'de 225 lira olan manda başına destek 250 lira olarak uygulanacak. Küçükbaş hayvan için geçen yıl 9 lira olan hayvan başına destekleme miktarı 10 lira olacak.

Yem bitkisi destekleri

Bir diğer devam eden önemli destek de yem bitkileri. Buna göre, sulu yonca üreten çiftçiler dekara 115 lira destekleme alacak. Geçen yıl bu destek 103 lira 50 kuruştı. Kuru yonca desteği dekar başına 63 liradan 70 liraya çıkarılırken, korunga üretimindeki destek dekar başına 67 lira 50 kuruştan 75 liraya yükseltiliyor. Geçen yıl dekara 27 lira olan tek yıllık yem bitkileri desteği 2009'da 30 lira olacak. Silajlık tek yıllık yem bitkileri ve silajlık sulu mısırın desteği dekar başına 40 lira 50 kuruştan

45 liraya çıkarılırken, silajlık kuru mısırın desteği de 27 liradan 30 liraya ulaştı. Yapay çayır ve mera desteği 67 lira 50 kuruştan 75 liraya çıkarıldı.

İlk kez küçükbaş sütü de desteklenecek

Süt üreticilerinin merakla beklediği süt teşvik primi kilogram başına 3.6 kuruştan 4 kuruşa çıkarıldı. İlk kez küçükbaş hayvan sütü de destekleme kapsamına alındı. 2009 üretim yılında küçükbaş hayvan (koyun-keçi) sütüne kilogram başına 10 kuruş destek primi ödenecek. Sütte fiyat regülasyonunu sağlamak amacıyla süttozu ithalatı yerine süt tozu üreten işletmelere ise kilogram başına 3 lira destek ödemesi yapılması öngörülüyor.

Tarım Kredi Kooperatifi ile sözleşmeli besicilik yapan ve hayvanlarını Et ve Balık Kurumu kombinalarında veya Et ve Balık Kurumu'nun anlaşma yaptığı özel kombinalarda kestiren Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Artvin, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kars, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin, Muş, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli ve Van illerindeki yetiştiricilere 190 kilogram ve üzeri karkas ağırlığına ulaşmış erkek sığır karkas ağırlığının her kilogramı için geçen yıl 900 kuruş olan kırmızı et teşviki 2009'da 1.5 lira olarak uygulanacak.

Diğer Hayvansal destekler

2009 tarımsal destekleri kapsamında arıcılık ile ilgili ki destek var. Arı yetiştiriciliği yapan ve merkez birliği düzeyinde örgütlenmiş yetiştirici birlikleri ve/veya üretici birliklerine üye olan üreticilere, Arıcılık Kayıt Sistemine kayıtlı olma şartı ile kovan başına 6 lira destekleme ödemesi yapılacak. Geçen yıl kovan başına destek 4.5 liraydı. Arıcılıkla ilgili bir başka destek ise, bombus arısı desteği, Geçen yıl koloni başına 45 lira olan bombus arısı desteği 2009'da 50 liraya çıkarılıyor.

Tiftik keçisi yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi için üretmiş oldukları tiftiği, Tiftik ve yapağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'ne (Tiftikbirlik) ve /veya kooperatiflerine satan yetiştiricilere tiftiğin kalitesine göre kilogram başına destek veriliyor. buna göre oğlak tiftiğine geçen yıl kilogram başına 9 lira olan destek 2009'da 12 lira olacak. Ara mal desteği 8 lira 10 kuruştan 11 liraya, tali olarak nitelendirilen tiftik desteği ise 6 lira 30 kuruştan 8 liraya çıkarıldı.

İpekböceği yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi için yaş ipekböceği kozası üreticilerine ücretsiz dağıtılacak ipekböceği tohumunu sağlayan Bursa Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'ne (Kozabirlik) tohum bedeli için kutu başına, ürettiği yaş ipekböceği kozasını Kozabirlik'e veya kooperatiflerine satan yetiştiricilere ise kilogram başına ödeme yapılması öngörülüyor. 2009'da ipekböceği tohumunun kutusuna kilogram başına 25 lira, 1. sınıf kozaya 15 lira, diğerlerine 10 lira, damızlık kozaya ise 18 lira destek ödenmesi öngörülüyor. İpekböceği yetiştiriciliğinde geçen yıl birinci, ikinci, üçüncü sınıf ve çepez diye ayrı ayrı kalemlerde yapılan destekleme 2009'da sadeleştirilerek birinci sınıf ve diğerleri olarak belirlendi.

Dişi buzağı başına 80 TL

Soykütüğü, Önsoykütüğü Sistemi veri tabanına kayıtlı anadan suni tohumlama sonucu doğan tüm buzağılar için dişilerine Brucellosis S-19 aşısı yaptırmak şartıyla buzağı başına destek veriliyor. Brucellosis S-19 aşısı için 20 lira, suni tohumlama için 60 lira, olmak üzere 2009 için dişi buzağı başına toplamda 80 lira destekleme verilecek. Brucellosis Rev1 Genç aşısı yapılmış dişi kuzu ve oğlaklar için ise hayvan başına 4 lira ödeme yapılması öngörülüyor.

Su ürünleri türe göre destek

Su ürünleri yetiştiriciliği yapan ve bulunduğu yerde kurulmuş ise, merkez birliği düzeyinde örgütlenmiş birliklere ya da su ürünleri yetiştiriciliği kooperatiflerine üye olan üreticilere, Su Ürünleri Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olmak şartıyla ürün için kilogram başına, yavru için ise adet başına ödeme yapılıyor. 2009'da alabalıkta kilogram başına 65 kuruş, çipura ve levrekte 85 kuruş, yeni türlerde 1 lira, midyede 10 kuruş ve yavru balıkta adet başına 5 kuruş ödeme yapılacak.

Hayvan gen Kaynakları Desteği kaldırılıyor

Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi amacıyla bakanlıkça uygulanan proje kapsamına alınan yetiştiricilere koruma ve geliştirme sürüleri için büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarda farklı olmak üzere hayvan başına, arıcılıkta ise kovan başına ödeme yapılıyordu. 2008'de büyükbaş için hayvan başına 324 lira, küçükbaş hayvan için 58 lira 50 kuruş, arı kovana başına 4.5 lira, geliştirme amaçlı küçükbaş hayvana ise 51.5 lira olarak uygulanan hayvan gen kaynaklarının korunması desteği 2009 Yılı Birime Destek Miktarları tablosunda yer almadı.